

РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ УЧЕНИКА VII РАЗРЕДА ОСНОВНИХ ШКОЛА
Београд 28 и 29. мај 1994.

1) Тело почиње слободно да пада из тачке А која је на висини $H = 45 \text{ m}$ од Земље. Истовремено се из тачке В баца друго тело вертикално у вис. Ниво са којег је бачено друго тело нижи је за $h = 21 \text{ m}$ (тачке А и В нису на истој вертикали). Одредити почетну брзину брзину другог тела ако се зна да оба тела истовремено падну на Земљу.

2) На тело масе $m = 500 \text{ g}$ које мирује, делујемо константном силом $F = 3 \text{ N}$ током времена t . Под дејством ове силе тело се кретало праволинијски. По престанку дејства силе, тело се креће исто толико времена t до заустављања.

а) Приказати графички како се мења брзина тела током времена од почетка кретања до заустављања.

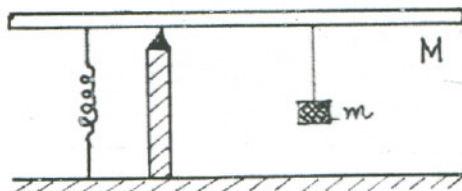
б) Одредити коефицијент трења тела о подлогу.

3) Са дна базена се вертикално нависе извлачи бетонски блок запремине $V = 2 \text{ m}^3$. Којом силом треба деловати на овај блок да би се он при извлачењу кретао сталним убрзањем $a = 0,5 \text{ m/s}^2$. Густина воде $\rho_1 = 1000 \text{ kg/m}^3$ а густина бетона $\rho_2 = 2200 \text{ kg/m}^3$. (Занемарити отпор средине при кретању.)

4) Мотор снаге $14,7 \text{ kW}$ има степен корисног дејства $0,60$. Једну половину губитака снаге чине термички губици кроз зидове мотора док другу половину чине губици због лошег сагоревања горива. Хладњак мотора садржи 10 литара воде. За које време ће температура воде порастати за 60°C , ако се претпостави да је термички изолована од околине? Специфична топлота воде је $4,19 \text{ kJ/kgK}$.

("Млади физичар" 49)

5) Полука масе $M = 6 \text{ kg}$ има ослонац на трећини своје дужине. Полука је уравнотежена (стоји хоризонтално) на следећи начин: за средину дужег крака окачен је тег масе $m = 1 \text{ kg}$, а на средини краћег крака учвршћен је горњи крај еластичне опруге. Доњи крај те опруге учвршћен је за подлогу. Колика је дужина тако разапете опруге, ако се зна да је њена дужина $l_0 = 50 \text{ cm}$ када је недеформисана (неоптећена) а када се опруга држи вертикално и оптерети тегом од 1 kg , њена дужина је $l = 51 \text{ cm}$?

У свим задацима где је потребно убрзање Земљине теже сматрати да оно износи $g = 10 \text{ m/s}^2$. Сваки задатак носи 20 поена.

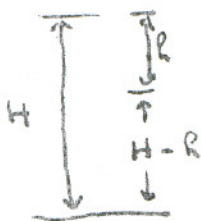
Свим такмичарима желимо успешан рад!

Задатке припремили: Срђан Ракић и др Дарко Капор
Супервизија: мр Бојана Никић

Материјал за комисију

1) Тело почиње слободно да пада из тачке А која је на висини $H = 45 \text{ m}$ од Земље. Истовремено се из тачке В баца друго тело вертикално у вис. Ниво са којег је бацено друго тело нижи је за $h = 21 \text{ m}$ (тачке А и В нису на истој вертикали). Одредити почетну брзину брзину другог тела ако се зна да оба тела истовремено падну на Земљу.

$$\begin{aligned} H &= 45 \text{ m} \\ h &= 21 \text{ m} \\ g &= 10 \text{ m/s}^2 \\ \underline{v_0} \end{aligned}$$

I Тело: $H = \frac{gt_1^2}{2} \quad t_1^2 = \frac{2H}{g} \quad t_1 = \sqrt{\frac{2H}{g}}$

$(t_1 = 3 \text{ s}!)$

II Тело: ПРВО СЕ КРЕТЕ У ВИС ПУКОМ

ВРЕМЕНА $t_2 \Rightarrow v_0 - gt_2 = 0 \quad t_2 = v_0/g$

И ПРЕЛАЗИ ПУТ: $h' = v_0 t_2 - \frac{gt_2^2}{2} = \frac{v_0^2}{2g}$

Онда слободно пада са висине $y = H - h + h' \quad y = \frac{gt_3^2}{2}$

$$t_3 = \sqrt{\frac{2y}{g}} = \sqrt{\frac{2H}{g} - \frac{2h}{g} + \frac{2h'}{g}} = \sqrt{\frac{2H}{g} - \frac{2h}{g} + \frac{v_0^2}{g^2}}$$

УСЛОВ ИСТОВРЕМЕНОГ ПАДА НА ЗЕМЉУ: $t_1 = t_2 + t_3$

$$\sqrt{\frac{2H}{g}} = \frac{v_0}{g} + \sqrt{\frac{2H}{g} - \frac{2h}{g} + \frac{v_0^2}{g^2}} \Rightarrow \sqrt{\frac{2H}{g} - \frac{2h}{g} + \frac{v_0^2}{g^2}} = \sqrt{\frac{2H}{g} - \frac{v_0^2}{g}} \quad |^2$$

$$\frac{2H}{g} - \frac{2h}{g} + \frac{v_0^2}{g^2} = \frac{2H}{g} - \frac{2v_0}{g} \sqrt{\frac{2H}{g}} + \frac{v_0^2}{g^2} \Rightarrow \frac{2h}{g} = \frac{2v_0}{g} \sqrt{\frac{2H}{g}}$$

$$h = v_0 \sqrt{\frac{2H}{g}} \Rightarrow \boxed{v_0 = h \sqrt{\frac{g}{2H}}} \quad v_0 = 21 \sqrt{\frac{10}{90}} = \frac{21}{3} = 7 \text{ m/s}$$

$$\boxed{v_0 = 7 \text{ m/s}}$$

ПРОВЕРА: $h' = \frac{v_0^2}{2g} = \frac{49}{20} = 2,45 \text{ m} \quad t_2 = \frac{7}{10} = 0,7 \text{ s}$

$$y = 45 - 21 + 2,45 = 26,45 \text{ m} \quad t_3 = \sqrt{\frac{2 \times 26,45}{10}} = \sqrt{\frac{52,90}{10}} = \sqrt{5,29} = 2,3 \text{ s}$$

$t_2 + t_3 = 0,7 + 2,3 = 3 \text{ s} = t_1$!

2) На тело масе $m = 500 \text{ g}$ које мирује, делујемо константном силом $F = 3 \text{ N}$ током времена t . Под дејством ове силе тело се кретало праволинијски. По престанку дејства силе, тело се креће исто толико времена t до заустављања.

а) Приказати графички како се мења брзина тела током времена од почетка кретања до заустављања.

б) Одредити коефицијент трења тела о подлогу.

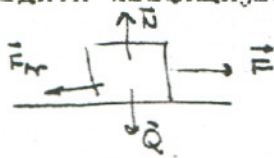
$$m = 500 \text{ g}$$

$$F = 3 \text{ N}$$

$$t_1 = t_2 = t$$

$$g = 10 \text{ m/s}^2$$

$$v = v(t); \mu$$

$$m a_1 = F - F_{fr} = F - \mu N = F - \mu m g$$

$$a_1 = \frac{F}{m} - \mu g$$

КАДА СИЛА ПРЕСТАЈЕ, БРЗИНА ЈЕ $v_m = a_1 t$

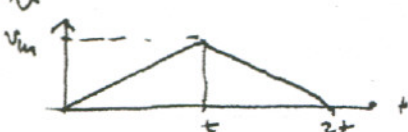
ТЕЛО СЕ КРЕКЕ ПО ИНЕРЦИЈИ, ЈЕДИНА СИЛА КОЈА ГА

УСПОРАВА ЈЕ СИЛА ТРЕЊА $m a_2 = F_{fr} = \mu N = \mu m g$

$$a_2 = \mu g$$

$$v = v_m - a_2 t' \quad v = 0 \quad t' = t \quad v_m = a_2 t \quad a_1 t = a_2 t \Rightarrow a_1 = a_2$$

$$\frac{F}{m} - \mu g = \mu g \quad 2\mu g = \frac{F}{m} \quad \mu = \frac{F}{2mg} \quad \mu = 0,3$$

(МОЖЕ И ПРЕКО ОДРЖИВА ЕНЕРГИЈЕ $F - F_{fr} = F_{fr} !$)

3) Са дна базена се вертикално навише извлачи бетонски блок запремине $V = 2 \text{ m}^3$. Којом силом треба деловати на овај блок да би се он при извлачењу кретао сталним убрзањем $a = 0,5 \text{ m/s}^2$. Густина воде $\rho_1 = 1000 \text{ kg/m}^3$ а густина бетона $\rho_2 = 2200 \text{ kg/m}^3$. (Занемарити отпор средине при кретању.)

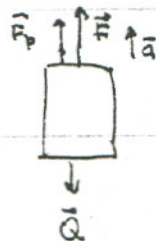
$$V = 2 \text{ m}^3$$

$$a = 0,5 \text{ m/s}^2$$

$$\rho_1 = 1000 \text{ kg/m}^3$$

$$\rho_2 = 2200 \text{ kg/m}^3$$

$$g = 10 \text{ m/s}^2$$

$$m \vec{a} = \vec{F} + \vec{F}_p + \vec{Q} \Rightarrow m a = F + F_p - Q$$

$$F = m a + Q - F_p$$

$$F = V \rho_2 a + V \rho_2 g - V \rho_1 g = V [\rho_2 (a + g) - \rho_1 g]$$

$$V = 2 \times [2200 \times (0,5 + 10) - 1000 \times 10] =$$

$$= 2 \times [2200 \times 10,5 - 10000] = 2 \times [23100 - 10000] =$$

$$= 2 \times 13100 = 26200$$

$$F = 26,2 \text{ kN}$$

4) Мотор снаге $14,7 \text{ kW}$ има степен корисног дејства $0,60$. Једну половину губитака снаге чине термички губици кроз зидове мотора док другу половину чине губици због лошег сагоревања горива. Хладњак мотора садржи 10 литара воде. За које време ће температура воде порастати за 60°C , ако се претпостави да је термички изолована од околине? Специфична топлота воде је $4,19 \text{ kJ/kgK}$.

("Млади физичар" 49)

$$P = 14,7 \text{ kW}$$

$$\eta = 0,6$$

$$m = 10 \text{ kg}$$

$$\Delta t = 60^\circ \text{C}$$

$$c = 4,19 \times 10^3 \text{ J/kgK}$$

$$\frac{1-\eta}{2} = 0,2$$

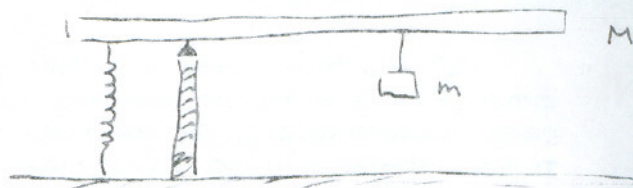
ТОЛИКИ ДЕО СНАГЕ СЕ ТРОШИ НА ГРЕЈАКЕ

$$0,2 P t = m c \Delta t$$

$$J = \frac{m \cdot c \cdot \Delta t}{0,2 P}$$

$$J = \frac{10 \times 4,19 \times 10^3 \times 60}{0,2 \times 14,7 \times 10^3} \approx 855 \text{ s}$$

5) Полука масе $M = 6 \text{ kg}$ има ослонац на трећини своје дужине. Полука је уравнотежена (стоји хоризонтално) на следећи начин: за средину дужег крака охачен је тег масе $m = 1 \text{ kg}$, а на средини краћег крака учвршћен је горњи крај еластичне опруге. Доњи крај те опруге учвршћен је за подлогу. Колика је дужина тако разапете опруге, ако се зна да је њена дужина $l_0 = 50 \text{ cm}$ када је недеформисана (неоптерећена) а када се опруга држи вертикално и оптерети тегом од 1 kg , њена дужина је $l = 51 \text{ cm}$?

$$M = 6 \text{ kg}$$

ОСТАЦИ

$$m = 1 \text{ kg}$$

ПОДАЦИ

$$l_0 = 50 \text{ cm}$$

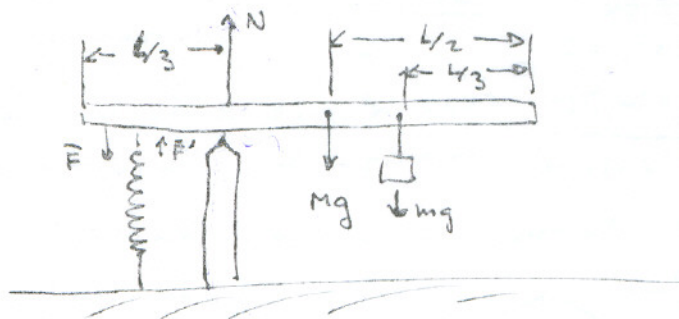
СУ НА

$$l = 51 \text{ cm}$$

СЛИЦИ:

$$g = 10 \text{ m/s}^2$$

$$l_2$$

ЈЕДНАЧИЦА МОМЕНАТА:

$$F \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{L}{3} = Mg \left(\frac{2}{3}L - \frac{1}{2}L \right) + mg \frac{1}{3}L \quad /: L$$

$$\frac{F}{6} = Mg \frac{4-3}{6} + \frac{1}{3}mg \quad \Rightarrow \quad \boxed{F = Mg + 2mg} \quad F = (6 + 2 \cdot 1) \cdot 10 = \boxed{F = 80 \text{ N}}$$

СИЛА F ЈЕ РЕАКЦИЈА СИЛЕ F' КОЈА ИСТЕЖЕ ОПРУГУ

$$F' : F_1 = \Delta l' : \Delta l_1$$

$$\Delta l_1 = l_1 - l_0 = 1 \text{ cm}$$

$$\Delta l' = \frac{F'}{F_1} \cdot \Delta l_1$$

$$F_1 = m \cdot g = 10 \text{ N}$$

$$\Delta l' = \frac{80}{10} \cdot 1 = 8 \text{ cm}$$

$$l_2 = l_0 + \Delta l'$$

$$l_2 = 50 + 8 = 58 \text{ cm}$$

$$\boxed{l_2 = 58 \text{ cm}}$$